

Womhaj Bóh!

Czytło 38.
23. sept.

Četnik 4.
1894.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ło kóždy sobotu w Szmoleskej knihicizschczetni w Budyshinje a ła tam dostacź sa sztwórtlětnu pschedplatu 40 np.

18. njedzela po śwj. Trojicy.

1 Jan. 3, 17: „Gdyż pał něchtó teho śwěta kubła ma a widzi swojeho bratra w nusy a samknje swoju wutrobu psched nim; kaha wostanje luboscź Boža w nim?“
Widzi swojeho bratra w nusy, praji swjaty japoschtol. Tole słowo pokaze tež mjesu dawanja a napomina ł mudrosći tež w dobroćiwosći. Wty nejšmy winojczi, wschēm łam wěricź, ł kotrymž chze šchtó něšto wot naš mēcź. Haj wschał, njemudra šmilnosć mōže wulku šchtodu naczinicź. Wěšće nejšmēmny ło wótsje praschecź, hacź je bližšchi dara hōdny abo niz. Gdy by Bóh tón šnjes to ł nami cžinił, dha by nam hižo dawno wscho prjecź wsate było. Njesašlužene je wschitko, šchtōž mamy. Tola pał dyrbinym spytacź, hacź šnano njebudze runje psches nasche dary to łe pošylnjene. Někotryžtuliz žada šebi dary luboscze, šo by žiwjenje w lēnjosczi a hańbje dale wjescź mōhl. Gdyž dundał, kiž pschi durjach wo dary prošy, džělaczerja, kiž pschi puczu łamjenje kłepa, hani, šo jemu njeby do myšlow pschischčo, wo tał šnadnu msdu džělacź, wón šašluži ł proschenjom trojake a šchtworake, dha dyrbinym pschecziwo temu łhutnosć cžinicź ł japoschtolowym słowom: Šchtōž njedzela, tež džělacź njecha, tež jescź nejšmē. Šmilnosć, kotraž je šłaba dosć dawacź, mori cžěło a dušchu bližšcheho a njepomka jemu. Tam dyrbišch dawacź, hđžez nusu widzišch, hđžez šy ło paršchonšy wo nej pschewědczil. Dale dyrbišch dary do rukow tych položicź, kiž to cžinja, duchownych mišionarow, šchescžijanškich wuštawow a towarštwom.

„Gdyż widzi swojeho bratra w nusy.“ Tole

„widzi“ wschał šebi tež paršchonšku luboscź žada. Š lutym dawanjom pjenjes a kublow hišcze njese cžinjene. Wōže šchtó wscho, šchtōž ma, łhudym dacź a tola luboscze tradacź. Šmilny Samaritški dawasche tež pjenjes, ale wón cžinjěsche tež něšto šam, wón woprowasche šwój cžaš a šwoje derjemēcze. Ša tajke paršchonške džěło luboscze bjes hubjenym ł niskimi njese nihtón pschewyšoki. Šlaj tola, kaž najwjěšchny, Šsyn Boži, ło paršchonšy prózuje a wopruje, šo by nam pomhał! Wocziń swoju wutrobu pschi nusy bližšcheho, wulij do ranow bližšcheho woliš pscheczelniweho a dobroćiweho słowa, dži šam ł njemu, šo mōže šnjes jemu prajicź: „Ty šy łe mni pschischol“. Daj lubosczi Božej moricź twoje šymne šłowa a dobroty. Šenož wutroba pschi wutrobje ło wutrobny dobywaju ša teho, kiž je ta wēcžna luboscź. Šak dha wostanje luboscź Boža w nim? Š tuteje luboscze dyrbi ło nascha luboscź žorlicź jako rěka, kotraž dyrbi ło nawalicź, wscho jene, hacź drusy ło pschi nej šašydeja a jeje wodu wužiwaju abo niz. Šotom pał ło tež ša msdu njeprašchamy. To jich wjele rad cžini pschi šwojej dobroćiwosći a lubosczi. Wjele jich chze ło tola še šwojim wopokasanjom dobrotow blišchecžecź psched druhimi. Gdyž ło tał ma, maja swoju msdu prjecź. Abó woni chzedža tola džal a wuspěch widžecź. Šdžez plōd wuwostanje, dha ło njemdrja a njechadža niczo wjazy cžinicź, niczo wjazy dacź. Šle tež to je jenož štejenje ša msdu, tež tam pobrachuje krašna wěrna luboscź. To njese luboscź, kotraž lubuje a dawa, dokelž dyrbi, dokelž hinał njemōže, kotraž šhrěje a šwēczi, dokelž šnutškomnje pali. Tajka luboscź njewošłabnje psches jebanje, psches žane

hórke nashonjenje; pschetož wone so pschezo sašo s nowa na Ahrystufowej lubosczi sašwęcziuje. Luboscž Boža je w njej.

Dajeće nam na tutej lubosczi nawuknyć kumšcht teho dawanja. Někdy je Bóh tón Knjes zyle hinasche wopory wot swojich džěczi žadať. Těhdy dyrbjachu kublo a frej, czěło a žiwjenje dacz. Sznano so so tajke czašy sašo wróczeja. Ale wone tu hišćeje njejšu. Mały kuf hańby, tam a šem škodu na swonkowym žiwjenju mamy snjesć dla swojeho sbóžnika. Ale čím bóle napomina tón Knjes psches nusu czaša, do kotrehož je wón naš stajit, tych swojich, so bychu s wěrnymi woporami luboscze tutej nusy wotpomhali a s tym wopokasali, so je jeho luboscž w naš žiwa a móžna. Hamjeń.

Šhubjeny a namafany.

Pscheložil S. D.

(Stónčjenje.)

A hišćeje dvě.

My wostajimy tej dvě hromadže a pohladajmy mjes tym na druhej kotšje, kotrež běšchtej mjes tym do šyrotownje sastupitej, dwaj hrósbnaj hošćeje. Seju starschej běšchtej dla rubjensstwa a džělanja wopacznych pjenjes wobštorženaj a buschtaj t wjazylětnemu jastwu sašudženaj. Tutej džěsczi, malej holcžy, so jimaj wšaschtej a buschtej wot pschecželniwego šudnika sastaranej. Wón prošesche knjeni Fuchs, so by tutej holcžy na nješbože abo wjele bóle na sbože wopuschczenej, do šyrotownje pschijaka. Tuta bě rad t temu swólniwa a tať namafany džěsczi padušchneju starscheju w prawym czěstnym towarštwje. Ale so praji, taž stare spěwaju, tať tež mlode fifola, a ničtō njebudže so džiwacz, so tutej džěsczi paduchow moje a twoje tať kručje njerosschudžowaschtej. Wědma běšchtej dvě hodžiny w domje, běšchtej hižo mošasny piwny karan kranjtoj. Duž rěkasche, kědžbowacz, ale hišćeje wažnišche, tutej bojašliwej, czěmnje hladazej džěsczi mješeschtej so dohycž, ale čím wjazy luboscze so jimaj wopokasa, čím njedowěrliwischej buschtej. Wbohej stworjencžy! Wórsy po jeju sastupje wobě šchorischtej, a hacžrunjež bě jeju khoroscž jenož lohka, pschindžeschtej tola do šchitala. Tam s Muniju a jeje kotru hromadu pschindžeschtej. Šulmaja njeda swojej kotšje na ničim pobrachowacz, ale jene jej njemóžesche šficžicž, dokelž jo šama njemějesche, škódkli trošcht Božeho šłowa. To pať bě Munijine najlubšche woschewjenje, hdyž so mišionšta žona t njej na stol pošnywšchi se swojeje biblije wo sbóžnikow hrěšnikow czitasche, tať wón khorých wustrumi, tať lubo człowjekow ma, tať swoje žiwjenje ja nje na kichžu da, so by jich hrěch šanicžit a jich sbóžnych cziniť. Kať by so šradowala, hdyž bychu jej rjelli, so šmē bórsy domoj t Šesufej, so jeho potom wohlada w jeho krašnosći a so budže so t njemu modlicž se wšchěmi jandželemi a šwjatymi. Mjelczaze šedžachu Šulmaja a tamnej padušchnej džěsczi na pschifrywje pódla khoraje. To běchu jim nowe šłowa, tajke zuse a tola tajke rjane. Napošledku so s Muniju hromadže na wopny mišionšteje žony wješelachu, kotraž něotre poš hodžiny pschi nimi šedžesche. Tajkeje khoraje tež hišćeje njeběchu wohladať kať Muniju, kotraž by tať ščěpšiwje čěrpika a tať wješela šmjercži napschecžo hladať. Šusto by w czichej nozy s Šulmaju wo tym rěčala, šchtož jej wutrobu napschewasche a by ju horzo prošyła, so by tež t temu dobremu pastyrjej pschisčła a wozšla jeho šadla byla. A jako šmjertna hodžina džělanja pschindže, bě to tež jejna pošlednja proštwja sa drohu kotru, kotraž tež mrějazej šłubi, so budže kšesčijanka. Hišćeje dvě štejeschtej pschi Munijinym šmjertnym šožu, kotrymajž so ta njewuhajšninje do wutroby šacžisččža, šchtož běšchtej tu wohladať — to běšchtej padušchnej džěsczi, kotrymajž njebē człowjekow luboscž ale Šesufowa luboscž wutrobu šapschijaka.

Munija bu na kšesčijanski pohrjebnišcžo t wotpoczintej khowana. Tši wošyrocžene holcžki a mišionšta žona ju pschewodžachu. Pschi rowje bu přédowane wo krašnych šłowach šwjateho pišma: Ša šym to horjěstawanje a to žiwjenje. Šchtož do mnje wěri, tón budže živy, hacž wón runje wumrje. A šchtož je živy a wěri do mnje, tón nihdy njebudže wumrječž. Šan. 11, 25, 26. Šowjedacz njemóžu, šchto šu šłowa byť, kotrež šu so tu rěčale, jenož šchto šu škutkowe mam powěm. Šako bē so knjeni Fuchs sašo do swojeje jštwy wrócžila, našche tši holcžki sastupichu. Šulmaja

rěčesche a s hnutej wutrobu wo kšesčiznu sa šebje a šwojej towaršchzy prošesche. My wěrimy, džesche, do našeho Knjesa Šesufa a čžemy junu tež t njemu hičž jako Munija. Tute šhubjene běchu namafane.

Se wšchěmi, kotšiz so na tym šradowachu, čžemy tež, luby čžitarjo, se wšchěmi pschecželemi mišionštwja prošycž:

Pytaj dobry pastyrjo,
Wukhowaj wšchěch šabludženyč,
Wšmi do kšina šwojeho
Wšchittich nahich, šabludženyč,
Kiz tu šłudža na šemi
W šrudžbje a w czěmnosczi,
Maťo je pať žnjenžarjom,
Wótcze, tajkich dať do žnjow.

Myšle wo ženjenju.

Šorucž temu Knjesej šwoje pučže!

Šo E. Šchrenku.

Šchto trjeba człowjek, so mohť so ženicž?

(Šofracžowanje.)

Hacž dyrbiš pschi žěntwje jo šam se šwojim Bohom wucžinicž, abo hacž maš šbože radu nashonjency pschecželow nashonnicž, jene je wěste: człowjek trjeba wulku mudrosč, dokelž je w tajkim padže wjele prošenyjom. Ša najpředy to prošenje naspomni: Šmē so wěrijazy mlodženz abo wěrijaza holza s njewěrijazym człowjekom woženicž? To prošenje mi pschezo sašo pschēd dušchu štupi. Šrawje wěrijazy kšesčijan, kotryž je wopravdže wobrocženy do žaneje huškosče s tym prošenyjom nješpšindže; wón so derje hlada, s někim do towarštwja štipicž, kotryž tať šmyšlěny njeje kať wón. Šsu pať tež kšesčijajenjo, kotšiz šu tež wěrijazy, kotšiz pať praweje roššudženosče nimaja; tucži maja hušto wjele nusy s tym prošenyjom. Šdyž so człowjek da pschēs špodobnu šwonkownosč popadnyć abo ja šemškim wužitkom hlada a so pschēs njōn nawabicž da, potom wutroba wjazy zyle šwobodna njeje. A dokelž so w najwjazy padach šłowa po wutrobje šložuje, człowjek, kať so šamo rošymi, t temu prošenyju dōndže: „Nješmēm ja na wabjenje mojeje wutroby pošluchacz, runjež mlodženz abo mloda holza wěrijazej nješstaj?“ Šso wē, so potom čžert pschindže a praji: „D haj, to wšchāť mōžesč čžinicž, wón džē je tajki luby, tajki pschecželny a ty mōžesč jeho wěscže wobrocžicž.“ Šotom so druhich prošča, wo kotrychž mōže so nadžecž, so po žadanju jeho wutroby radža, a kiž praji: „To žaneho wobmyšlěnja nimam; pola njeho šmējesč so derje.“ Tať so tajki w šwojim žadanju pschezo bóle wobtwjerdži, wona by šebi jeho, wón ju rad wšāť a tola je hišćeje šadžěwť. Šdže leži?

Škuboko w wutrobje je njeměrnny dypť, kotryž pschezo sašo człowjeka bojašneho čžini a jeho wrócžo džerži. Š wotkal pschindže tón njemēr? Wón je šwěrnny šłóš Duchu Božeho, wōdžerja do wšcheje wěrnoscže, kiž wrócžo džerži. D kať šhutne, kať šwjate a šamolwjěnja pošne šu tajke hodžiny, w kotrychž žuni Boži šłóš wěrnoscže wōjuje se šamym człowškim žadanjom a s wabjenjom čžerta a hubjency pschecželow. Šchto dohdyž, hdyž pschezo sašo rěka: dyrbjat, abo njedyrbjat? D so by Duch Boži dohdy, niž czěło a frej! Běšche mlody, bohaty, pschistojny šabrikanta; wón prošesche wo ruku wěrijazeje holzy, kotraž bēšche tež w dobrých wobštejnosčach. Šarschi a dušchowpastyr bēchu sa to, so by so „haj“ prajiťo; ale džowka bēšche pschezo šnutštownje njeměrna a jej pschēs wutrobu kšicžesche: „Nječini to!“ Młodženz jej wobšwědcžesche, kětko jemu na tym leži, so by wěrijazu žonu došāť, a so čže tež rad pobožny byčž. Štónčnje wona do žěntwy šwoli, ale bješ šnutštowneho mēra. Wona je na 20 lēt s tym mužom ženjena a kať hušto je wobžarowala, so bēšche pschecžiwō hšošej Duchu Božeho tu krocžel čžinika. Šejny muž šteji nětko w šjawnej njewěrije, ženje se šwojej žonu kemschi nješpšindže, ale wón tam kšodži, hdyž so njewěra přėduje. Pschi tajkej roštorje w mandželštwje je kšesčijanski džěcžiwoczěhjenje nimale njemōžne; šynojo hladaja na nana, kotryž nahladnosč macžerje napschecžo džěcžom pošdrywa a wboha macž ma wjele, wjele šrudoby. Tať so štanje, hdyž człowjek šmērom nješteji w bohabojošczi pschēd tamnym njeměrnym dypťom w wutrobje, pschēd šłóšom šwjateho Duchu. Čžeho dla so mlodženz něhdy wo mlodu holzu prošowasche? Wona bēšche rjana wobdarjena, džělawa a šamožita, — duž šebi myšlesche: s jejnej pobožnosčju budu hižo hotowy.

Šdnyž šo wo ženjenje wěrjazych s njewěrjazym jedna, šmėdža šo wschať roszdžele čžinicž. W pscherěsku ma šo wjětšča khtuťnošč nałożowacz, hdyž čže šebi njewěrjazy muž wěrjazy holzu ša žonu wsacz; nashenjenje hušto došč wobšwėdčujuje, šo šo njewěrjazy muž porėdło wot wěrjazeye žony tať wodžicž da, šo šo wobroczi; na wopať pať šo hušto stanje, šo šo njewěrjazy žona psches wěrjazeho muža t temu šnješej dowjedže. Njerofomne je, hdyž šchtó praji: „Teho wschať njewobrocžu.“ Wty nikošo njewobrocžim; je šama Boža wěž. Ty móžesh rěčecž, wucžicž, napominacz, to wschitko nicžo njepomha, hdyž Boži Duch šnuczkowne wucho čžłowjela njewotewri. Ša mlodu holzu šnajach, kotraž teho šbóžnifa s wutrobu lubowasche. Wona šebi bohateho, njewěrjazeho knješa wša, šo wě w tej myšli, jeho wobrocžicž; „wschať je dušchny!“ by prajila. Ša někotre lėta bėšche mlody muž šwoju mlodu žonu žyle wot wěry wotwobrocžik a dženša hiščcže, po 27 lėtnym mandželstwje, steji šjebana žona w prošnej njewěrje. Ach šo byču to drusy wopomnili!

Wty dyrbim; tež roszdžela čžinicž bješ wschelakej njewėru. Wona je nėwėra, kotraž je s polnej bješbóžnosčju a s njepšchecželstwom pschecžimo Bohu šjednocžena. To je najštrachnišča njewėra. Bytnje-li mloda holza, šo ma mlodženz šwoje šmėchi na wscho šwjate a na pobožnych ludžoch, njech jemu s pucža dže. Tajki čžłowjet je štrachny. Wustupi-li mlodženz se šwojimi dopokašmami pschecžimo wěrje do našcheho šnješa šesom šhryta, wěrjazy mloda holza s nim nicžo čžinicž nima. Nimo tajkich njewěrjazych je tež tajkich ludži, kotšiz ani daloto wot Božeho kraleštwy nješju. Woni šnano hiščcže mėra s Bohom psches wodacže hrėchow nimaja; ale woni njepšchecželstwa nimaja pschecžimo Bohu, woni šu hódni, pytažy čžłowjetojo, kotšiz čžuja, šo dyrbja hinašchi byčž. Tajžy čžłowjetojo po prawom njewěrjazy nješju; wjele trjeba njeje, jich t žiwěj wěrje dowjescž. Ša žonu šnaju, kotraž jaťo mloda holza nėhdže tať štejesche. Duž wo nju wěrjazy mlodženz prošycž pschindže. Wona praji: „Ša do teho šwolicz njemóžu, doniž hinašča nješšym.“ Wona šo se špravnej wutrobu temu šbóžnifej podda, wša šebi teho muža a je nětko dobra šchecžijaniška žona. To je prawy pucž, kotryž porucžu. Šdnyž čžetaj šo dwaj bracz a jedyn džel je wěrjazy a drugi hiščcže njewėšty, njech šo tež tón pošlėnišchi do kwaša ša teho šnješa roszbudži. Čžeho dla wotštokowacz hacž po kwašu, hdyž je čžłowjet špravny?

Šsu tež tajžy, kotšiz šo wo wěrjazy holzu próžuja, a šo tež na dobo pobožni pokasuja a njewjescže wscho móžne lubja. Čžłowjet njekmė pschewjele wėricž, ale njech šo najpriedy wobhoni, hdyž tajki čžłowjet pschindže, wošebje hdyž ma holza pjenjesh. Šsnano čže tajki jenož pjenjesh mėčž. Ša wo mužu wėm, kotryž t pobožnej, bohatej wudowje pschindže, kotraž mėjesche lėtnje nėhdže 18000 hr. dothodow. Wón pobožnje čžinjeshche, paczerje špėwasche a na kolenach ležeshche, doniž šwój wopor pepadnyť njebė. Šwašny džen šo wě, hžjo po wėrowanju, wona puki dosta, mėjesche hubjene žiwjenje s tym mužom, dyrbjesche šo potom dželicz dacž a nětko wot njeho šnadny hnadny šhlėb dostawa. Podobnych padow wjazy šnaju. Šdnyž něčto něčto dobre do šlubjenja lubi, dyrbi tež dopjelnicž, šo wobrocžicž a wopravdžite wopokašma wobrocženja do žėntwy podacz, šo kóždy widži, tať s nim steji. To je škóscž, hdyž muž šwoju njewjeshu psches pobožne jebanštwow dobydže.

(Potracžowanje.)

Jedyn šchpaniški kšizit.

Šhėžor Napoleon bė w lėcže 1808 šchpaniškeho krala šerdinanda VII. a jeho žyłu šwójbu šajal a šwojeho bratra šosefa šchpaniškeho krala ščžiniť. Šchpaniški lud njechasche šebi tutu šamowólnošč a pschemozowanje franžowskeho dobywarja lubicž dacž, ale šapšchimny brónje, šo by šwój wótžny kraj a kralowške prawa wobarať. Franžowške wójška buču wot wschėch štron wobhrožene a hiščcže w tym šamym lėcže dyrbjeschtaj wobaj generalaj Dupont a šunot se šwojimi wojaťami brónje a šam šo šwojimi njepšchecželam pschepodacz. Duž šaczahny šhėžor Napoleon s wulkim wójštom do šhudeho kraja. Wón pschewiny šchpanicžanow a s nimi šjednocženyh športugišow a šendželczanow w wjazorych bitwach a dobu žyly kraj s wuwšaczom někotrych mėštow, kiž t pokodnju ležachu. Ale to jemu nicžo njepomhasche. Raž žolmy šady kóžje, psches kotrež je wona jėšdžila, šo hnydom šašo šamtuja, tať wotewriču dobyte bitwy franžowškim jenož dróhu. Šady nich a na wschėch štronach šbėhny šo pohoršcheny lud pschecžimo nim a nušowasche jich, kóždy kručž kraja s čžěžkami

woporami a s wjele krcwepschecžjom šebi doby. Šhėžor, kotremuž šo tuta wójna njepšodobasche, wopuschcži kraj a porucži šwojimi wschitkam, šo dyrbja w nim wostacz. Šo jeho wotėndženju šbėhny šo šchpaniški lud na wufas jeho šastupnikow, šo by hordych njepšchecželow wuhnať. Psches mėru wjele wobronjenyh čžrjėdow (Guerillas mjenowaných) nastachu. Wone wschať njemóžachu šo šthroblicž, pschemóžnym franžowškim na bitwiščcžu napschecžimo štućicž. Šola woni nadpadowachu njepšchecžela wodnjo a w nožy. Woni wsachu jim žyrbu, kotraž bu jim pschewožena. Woni šajachu jim šurėrow, kiž wažne a nušne powjescže a pschitafnje pschinjeshchu. Woni nadpadowachu mjenšche wotdželenja franžowškeho wójška. Š krotkim, woni šchodžachu njepšchecželej, hdyž a tať to jenož móžachu a nacžinjachu jemu wschėdnje wulku šchodbu. Psches to roščeshche tež hótrosčž franžowškich pschecžimo šwojimi njepšchecželam, kiž na wschėch štronach jich wobhrožachu. Wójna šo napošledť na wobėmaj štronomaj pschėzo s wjětšchj roszahłoscžju a šurowoscžju wjedžeshche. Dostachu hrošnosčže, kaškež lėdma wėricž a hiščcže wjele mjenje wopišacz móžemy.

Šunu bėdžachu šo Franžowšžy a šesensžy, kiž pod jich šhorhojemi wojowachu, horžy a žalošnje wo šchpaniške mėštaczko. Wojowanje dotho tam a šem šablasche. Pať dobywachu Franžowšžy mėštaczko, pať bu jim wone wot šchpanicžanow šašo wšate. Škóncžnje šapšchimnychu mėščžanžy wobydlerjo teho runja brónje. Woni nadpadžechu wotdželenje šesenskich wojaťow w čžėmnej hašny, popadnychu a škóncžowachu jich. Wot 21 wojaťow móžeshche jenož jenicžki čžeknyčž. Wón šthowa šo po šwojimi čžeknjenju w horach a lėšach. Šakle po někotrych štrachotach a na wjele pschepucžach pschindže wón šašo šbožomnje t franžowštemu wójšku. Wón powjedasche tu hnydom hrošnosčže, kiž bėchu jeho towašchow wo žiwjenje pschinjeshche. Naštróženje a roshnėwanje šapšchimny wschitkich Franžowškich, hdyž tutu powjescž šlyšchachu. To dyrbjachu krcwamnje wjeczicž, šo byču šchpanicžanow štróžili a pschichodnje tajtim hrošnosčžam pschedeschli.

Rucže wójški šud dzeržachu a wušud bu wuprajeny. Mėšto dyrbjesche wot wschėch štronow wobdate, pobrate, šapalene byčž a tať se wschitkimi jeho wobydlerjemi šo špalicz a wot šemje wutupicz. To bė šurowy wušud. Pschetož w tutym mėštaczku bydlachu wschať tež mėrni mėšččzenjo, kiž njebėchu nihdy na to myšliti, brónje šapšchimnyčž a wójnu wjescž. Bėchu tam tež šłabe žony a dželci, kiž bėchu na tej hrošnosčži njewinowate. A woni wschitžy, tež mėrni mėšččzenjo, njewinowate žony a dželci, dyrbjachu w pšomjenjach žalošny kóncž wsacz. A ša offižera, kiž mėjesche jenož šchricžku šmilnosčže w wutrobje, dyrbjesche tutón šrudny a žalošny nadawť byčž, tutón wušud došonjecz.

Bėchu to nėmžy wojažy s Badenskeje, kiž pschitafnju dostachu, šurowy wušud na šchpaniškim mėštaczku a jeho wobydlerjach wuwjescž. Nėmžy dyrbjachu tehdy pod šhorhojemi hordeho dobywarja wojowacz a se šwojej krcwju a se šwojimi žiwjenjom t temu pomhacz, žuse ludy a kraje franžowštemu šhėžorej podčžiknyčž a jemu šlužnych čžinicž. Badenski hetman Š. . . . (bohuzel je jenož přėni pišmik jeho mjena šnaty) dosta pschitafnju, tamny šurowy wušud došonjecz. Wón bėšche šmužitny a šwėrny wojať. Wón bėšche šwoju šompagniju w někotrym horžym bėdženju wjedť. Woni bėchu w bitwje šmjercži šhroblo do woczka hladaťi a jaťo šwėrni wojažy w najhoržišchj bitwje šwoju winowatosčž čžinili. Ale psched tajkej pschitafnju šchepotasche offižer. Tež jeho wojažy bėchu naštróženi a šo pschecžiwichu tajku pschitafnju wuwjescž. Šich šwėrna wutroba šo špjecžeshche pschecžimo tajkej šurowoscžji. Woni čžyču rad w šjawnej bitwje šchpanicžanam napschecžimo štućicž a dla mordowaných towašchow šo wjeczicž. Ale woni njechachu jaťo katowi wotrocžny tajku šurowu krcwamnu pschitafnju na mėrnyh mėšččžanach a na šłabych žonach a dželczoch wuwjescž. Šola šchto pomhasche to? Wojať dyrbi pschitafni šwojich pschedštajenyh bješ wobaranja pošluschny byčž. To njemóže a njekmė hinašche byčž, došelž by njepošluschnosčž kóždu wójnu a kóžde dobyčže njemóžne čžinika. Nėmžy wojažy, t kotrymž Franžowšžy žane prawe dowėrjenje njemėjachu, njemóžachu najmjenje šo šthroblicž, pschitafni šwojich franžowškich namjedowarjow pschecžiwni byčž.

Našch hetman Š. . . . doštanje tu krcwamnu pschitafnju wot šwojeho poškownika. Čžicho a mjelcžo, ale s boloscžju dželšche wón wot šwojeho pschedštajeneho přecž. Šurowy wušud dyrbjesche tať rucže, hacž móžno šo wuwjescž. Offižer šhromadži šwojich wojaťow a čžeknyeshche s nimi w čžėmnej nožy t mėštaczku, kotrež dyrbjesche wón šanicžicž. To bė ša nich čžěžki a šrudny

pucź. Żane wjebeke słowo njebe duży rěczane, žane wjebeke spěwy njespěwachu. Woni słyschachu hižo w duchu žakosćenje njesbožownych wobydlerjow. Woni widžachu hižo płomjenja, kotrež dyrbjachu žyłe město i jeho mėsćezanami a kładymy žonami a dźěćimi saniczič. To běše najcžešči pucź, kotryž běchu něhdy činili. Woni bychu lubšcho na bitwisćo a do horzeho krawneho bėdženja czahnyli, dnyli tajku žakobnu a nješmilnu pschifasnju wumjesć. Żyła kompanija dźěše tak cziho a šrudnje, kaź by tam k šmjerći wjedzena byla. Štož pať šo w hetmanowej wutrobje sta, to ani wojazy ani drusy wyschzy njewjedžachu. Ğacž wón spominaše na sbóžnikowe słowo: „Lubujće šwojich njescheczelow, žohnujće tych, kiž waš pokleja, czińće dobrotu tym, kiž waš hidža?“ To wjedžeše jenož tón jeniczi, kiž wutroby a myšle šwojich cziłowšćich dźěći pruhuje a šrošymi.

Móž šo miny. W šlónčnym šwětle stupachu šlote rańše šera horje. Psched wojakami wupšcheczerashe šo rjany ščerofi doť wot rěki pscheběžany. Na rěkowej brjošy ležeše psched nimi njesbožowne město, na kotrymž mējachu šo tak šurowje wjeczič. Šeho njesbožowni wobydlerjo hišćeže spachu a njedychachu na žakosć a škazenje, kiž bliže a pschezo bliže na nich pschiczi hrozěšćej. Psched městom, na pucžu, kiž k njemu wjedžeše, ležeše rjany wulki kłóšćtr. Mnichojo tuteho kłóšćtra, mējachu psches šwoju pobožnosć a psches šmilne škutki, kiž czińjachu, daloko a ščerofo dobru šhwalbu. Tež w tutej krawnej wojnje běchu šo njescheczelam kaź šwojim krajanam a pscheczelam šmilnje wopokasali. Woni běchu tež w pošlednich bitwach šranjenych wot wobeju štronow do šwojeho kłóšćtra horje wšali a jich bjes rošdželenja i runej lubošću hładali. Teho dla be tež wošebje pschifasane, šo tutón kłóšćtr šapalicž nješmėdžachu.

Spróžni a šrudni pschiczińdžechu wojazy psched tutón kłóšćtr. Tu dyrbjachu šhwilku wotpoczowacž a po šwojim nóžnym pucžowanju i jėdžu a i picžom šo woschewicž. Hetman pschi wrotach šwonješe. Šako be jemu wrótnik wotewriť, praješe wón tutemu, šo dyrbi wón hnydom i kłóšććtrškim štaršćim rěczecž. Wrótnik dźěše prjecž, šo by to šwojemu wyschšćemu powjedžik. Šo mašo mjeńšćinach wróći šo wón šašo. Hetman a jedyn jeho offizěr šupišćtaj do kłóšććtršeho dwora a buschaj k wyschšćemu wjedzenaj. Šady njeju šo hnydom wrota šamšnychu. Ništo bjes wojakami njewjedžeše, šcho mėjěše wopyt jich nawjedowarja w kłóšććtrje na šebi. Wonaj tam dołho wosťaschaj. Šlónčnje šo hetman k šwojej kompaniji wróći. Ale offizěr, kiž be jeho do kłóšććtra pschewodžik, njeschiczińdže šobu. Ša hetmanom pschiczińdžechu bóršy mnichojo i šorbikami pošnymi žyrobny a i šarancžłami wina. Wojazy woschewicchu šo i jėdžu a i picžom, kiž šo jim pschecželniwje špožći. Ale woni pschi tym wjebeke njebuchu, pschetož pschezo bliže pschiczińdže hodžina, hđež dyrbjachu šurowy wošud na njesbožownych cziłowješćach došonjecž. Šlónčnje šo wjazori lehnjachu, tornistr pod hłowu do trawy, šo bychu wot napinazeho marschėrowanja wotpoczowali a šrudne myšle na šhwilku šapomnili.

Šdže pať je offizěr wosťak, kiž je hetmana do kłóšććtra pschewodžik? Čžeho dla šo wón njewróći? Wty to šnano wuhudamy, hdyž šo my k kłóšćććtrškim šadnym durjam podamy. Tu wustupitaj cziho dwaj muzej, kiž štaj mnišću draštu šwoblekanaj. Wonaj šhwatataj tak rucže, hacž móžno po šamotnej šchćežžy, kiž wot kłóšććtra k městu wjedže. Mnišća šhapicžka wšćak potaji nam jeju woblicžo. Ale šcho šebi wobeju pucžowarjow bliže wobhlada, tón jeju wěšće špóšnaje. Tón jedyn je kłóšćććtršći wyschšćći, druhi je tamny offizěr, kiž je hetmana pschi wopycže pschewodžak. Wonaj šhwatataj do městacžka. Wonaj šupitaj do doma mėsćezanošty a dźeržitaj i nim potajne rošćecžowanje. Bóršy po tym wopuschća wjazori mužojo tutón dom a šhwataja psches hašny mašeho městacžka. Woni šupja do kóždeho doma a pschiczińdu rucže šašo won a džeja bjes pschecšćacžka dale.

(Šotracžowanje.)

Wšćelate i bliska a i daloka.

Šóšnańšy, kiž běchu šo do Waržina podali, šo bychu wjećej Wišmarćej hošdomali, buchu tam i najwjećej czešću pschiczi. Šo želešnišćich wošow cžah wopšchiješe. Š nimi běchu 3 hudyšne šapale. Wišmarć, hacž runje šašo czežto na drėnje czešćejše, wjebeleshe šo jara wulžy a hłuboko hnuty dležšću rěč dźeržeše, w kotrež šo Šóšnańšćim wutrobnje džakowashe a jich napominaše,

šo bychu dale tak šhroble kłěžoršćowowe narańšće mješy šakitali, kaź hacž dotal.

Wulka kóžna parada je šo pola Šwinemünde wotdžeržala. Żyłe kóžnišćwo šteješće w dwėmaj rjadomaj. Na bėšćich kóžćach štejachu matrosojo, kiž pschi bliženju kłěžoršćej kóžće „Šohenzollern“ iši krocž móžnje „hurah“ wołachu. Wjazy hacž 30 druhich kóžćow napjelnjnych i ludžini i wšćěch štronow kłěžoršććwa pschewodžešće woješćke kóžće. Njedželu došodnja je šo na kłěžoršćej kóžći Woža šlužba wotmėla, na kotrež wodžele je wšćěch druhich kóžćow džel brachu.

Dušćne šłowo našćeho kłěžora šdželi wěšty profesor Busley i Riela, kiž je šebi kłěžoršću krašnu kóžć „Šohenzollern“ wobhladať. Nadpadnje wulke je na tutej kóžći město ša tepenje. Prašćany, kať šo jemu kóžć lubi, je profesor šwoje wobdžiwanje na tole pschewulke město ša tepenje wuprajik. Na to džešće kłěžor: „Ša tole město šym šo wošebje štarak. Šdyž ja hortach k šwojemu woschewjenju pschewyham, nješam psches to dopomnjeње czešćicž, šo delšćach kóžćni tepjerjo nimale kóžć wošmu. Nėť maja woni šamo pschi horžym wjedrje šnješćliwu dželatnju.“

W wojnje bjes Čhinesami a Žapanšćimi je šo dołho wocžakowana hłowna bitwa nětko biša. Žapanšćy šu 15. šeptembra rano Čhinesow pola Ping yanga nadbėhowali. Wulka, nětkre hodžiny trajaza bitwa nastaj; Žapanšćy dobuchu. Wot 20000 čhinešćich wojakow je pjecža 16000 morwych, šranjenych abo jatych. Čhinešće hłowne město Šeking je w wulkim štrachu.“

Žyrkwina domjaza kolekta ša najwjećšće porjadnosće prusćej ewangelsćej krajneje žyrkwje.

Tale jara nušna kolekta budže šo tež lėťka šašo na žnjowy džakny šwjedžen 30. šept. šberacž dyrbjecž, pschetož nuša hišće pschezo wobšćej. Šubi wošadni čžyli šwėru wopomnicž, šchož žyrkwina wyschšća rada wo teje kolekće wošjewi:

Šeho Maješćosć kłěžor a kral je psches najwyschšći wuťak wot 13. junija t. l. dowoliť, šo šo na žnjowy džakny šwjedžen 30. šeptembra šašo šhromadna žyrkwina kolekta w ewangelsćich wošadach štaršćich prusćich provincow k wotpomhanju najwjećšćej nušy ewangelsćej krajneje žyrkwje wotdžerži. Duž prošny nėtko duchownych a žyrkwine rady, šo bychu šo šwėru ša tutu žyrkwinu a domjazu kolektu štarali. Wšćak wot jich dželbracža došyť i wjećšća wotwišuje. Wėmy derje, šo šo na wulku licžbu kolektow škorži, ale šmy pschiczińdžowanja wšćěch wobdželenych wěšći, hdyž wobtrucžamy, šo štare a wopokasane škutki šcheczińšćej lubošće nješmėdža czešćicž psches nowe škutki lubošće. Ššo džakno duchownym a žyrkwiny radam ša wšćě dotalne podšjeranje tuteje kolekty jich prošny, šo bychu tež w tutym lėće šo po tutym škutku lubošće i pošnym podacžom horje brali a wošady šwólšćime činili, šo bychu šebi wulku nušu našćich ewangelsćich wėrybratrow w rošprošćenju k wutrobje wšali a pomhali, šo móžemy wšćě prošny po móžnosći dopjelnicž.

Šóh tón Knješ pať daj k hotowemu čžycžu došonjenje po šwojim došrym špodobanju.

Šwangelšća wyschšća žyrkwina rada.

Gustav-Adolfski šwjedžen.

Budnyšće Gustav-Adolfsće towaršćwo čže lėťka šwój šwjedžen njedželu 30. šeptembra popođnju w Budnyšćinšću šwjeczič.

Ššerbsćke kemschenje šo popođnju w 2 hodž. šapocžnje. Šrėdar: k. diaconus Šada i Budnyšćina.

Nėmsćke kemschenje w 1/4 hodž. Šrėdar: knješ archidiaconus Šaap i Budnyšćina.

Wšćitćich pscheczelow wážneho škutka ewangelsćej lubošće k wėrybratram w rošprošćenju najwutrobnišćo na tón šwjedžen pschepošćuje

Žyrkwinsće prjódkšćejšćwo w Budnyšćinšću.
J. Šólcž, šarac.